

Nowe stanowiska wybranych gatunków z rodziny kózkowatych (Coleoptera: Cerambycidae) w Polsce południowo-zachodniej

<http://doi.org/10.5281/zenodo.3249946>

WIESŁAW SZCZEPAŃSKI¹, WOJCIECH T. SZCZEPAŃSKI²

ul. Kościelna 34b/19, 41-103 Siemianowice Śląskie

e-mail: ¹ wieslawszczepanski53@gmail.com, ² szczepanski.w@interia.pl

ABSTRACT. The new localities of selected species of longhorn beetles (Coleoptera: Cerambycidae) in south-west Poland.

In the paper new records of 24 species in the area of 8 zoogeographical regions in south-west Poland were presented. Among them 4 species (*Agapanthia intermedia*, *Trichoferus campestris*, *Anastrangalia sanguinolenta* and *Obrium cantharinum*) were recorded for the first time in Lower Silesia, 5 (*Rhamnusium bicolor*, *Oberea linearis*, *Agapanthia villosoviridescens*, *Tetrops starkii* and *Anastrangalia sanguinolenta*) in Trzebnickie Hills, 2 (*Agapanthia intermedia* and *Leptura annularis*) in Upper Silesia, 2 (*Agapanthia intermedia* and *Trichoferus campestris*) in West Sudetes, 8 (*Monochamus galloprovincialis*, *Prionus coriarius*, *Tetropium gabrieli*, *Clytus arietis*, *Ropalopus ungaricus*, *Anisarthron barbipes*, *Spondylis buprestoides* and *Exocentrus lusitanus*) in East Sudetes, 1 (*Agapanthia intermedia*) in Kraków-Wieluń Upland, and 2 (*Molorchus umbellatus* and *Monochamus saltuarius*) in Tatra Mountains. In addition the new data about some rarely observed species in particular regions were given: *Tetrops starkii* and *Leptura annularis* in Lower Silesia; *Tetrops starkii*, *Phytoecia affinis*, *Ropalopus clavipes*, *Ropalopus macropus* and *Obrium cantharinum* in Upper Silesia; *Aromia moschata* and *Anastrangalia sanguinolenta* in East Sudetes; *Ropalopus macropus* in Kraków-Wieluń Upland; *Phytoecia affinis* in West Beskid Mountains; and *Cortodera humeralis* in Trzebnickie Hills.

KEY WORDS: Cerambycidae, new records, faunistic, West Beskid Mountains, West Sudetes, East Sudetes, Lower Silesia, Upper Silesia, Trzebnickie Hills, Kraków-Wieluń Upland, Tatra Mountains.

WSTĘP

Po wydaniu *Katalogu Fauny Polski* (BURAKOWSKI *et al.* 1990) ukazało się stosunkowo wiele prac aktualizujących listę kózkowatych Polski południowo-zachodniej, tj. obszaru obejmującego 10 krain: Śląsk Dolny, Wzgórze Trzebnickie, Śląsk Górny, Wyżyna Krakowsko-Wieluńska, Sudety Zachodnie, Sudety Wschodnie, Beskid Zachodni, Kotlina Nowotarska, Pieniny i Tatry. Większość danych o stanowiskach kózkowatych dotyczyła z reguły tylko wybranych gatunków, m.in. *Grammoptera ruficornis* (FABRICIUS, 1781), *Anastrangalia reyi* (HEYDEN, 1889), *Leptura quadrifasciata* LINNAEUS, 1758, *Stenurella bifasciata* (MÜLLER, 1776), *Xylotrechus antilope* (SCHOENHERR, 1817), *Pogonocherus decoratus* FAIRMAIRE, 1855, *Menesia bipunctata* (ZOUBKOFF, 1829), *Oplosia cinerea* (MULSANT, 1839), *Saperda perforata* (PALLAS, 1773) (SZCZEPAŃSKI 1994), *Acmaeops septentrionis* THOMSON, 1866 (PLEWA 2010, CHRUL *et al.* 2013), *Pachytodes cerambyciformis* (SCHRANK, 1781) (KARPIŃSKI & SZCZEPAŃSKI 2014b), *Axinopalpis gracilis gracilis* (KRYNICKI, 1832) (KARPIŃSKI 2015, KARPIŃSKI & SZCZEPAŃSKI 2016), *Phymatodes pusillus* (FABRICIUS, 1787) (KRÓLIK 1999), *Phymatodes fasciatus* (VILLERS,

1789) (KRÓLIK & SZYPUŁA 2011), *Ropalopus varini* (BEDEL, 1870) (PLEWA *et al.* 2013), *Pachyta quadrimaculata* (LINNAEUS, 1758) (SZOŁTYŚ *et al.* 2015), *Exocentrus adpersus* MULSANT, 1846 (KARPIŃSKI & SZCZEPAŃSKI 2015), *Exocentrus punctipennis* MULSANT & GUILLEBEAU, 1856 (SZOŁTYŚ & GRZYWOCZ 2014), *Mesosa nebulosa* (FABRICIUS, 1781) (KARPIŃSKI & SZCZEPAŃSKI 2014a), *Akimerus schaefferi* (LAICHTING, 1784), *Saperda punctata* (LINNAEUS, 1767), *Acanthocinus griseus* (FABRICIUS, 1792) (SMOLIS *et al.* 2016), *Ergates faber* (LINNAEUS, 1761) (KUŹMIŃSKI *et al.* 2014), *Oberea histrionis* PIC 1917 (HOFMAŃSKI & MAZEPA 2015), *Cornumutilla lineata* (LETZNER, 1844) (WOJAS & SZAFRANIEC 2013), *Pseudogaurotina excellens* (BRANCSIK, 1874) (SZAFRANIEC 2018), *Cerambyx scopolii* (FUESSLY, 1775) (KURZAWA *et al.* 2011) i *Cerambyx cerdo* LINNAEUS, 1758 (PIETRASZKO & WARCHAŁOWSKI 2013, KADEJ *et al.* 2018). Ostatnio poinformowano również o występowaniu dwóch nowych gatunków na Górnym Śląsku: *Grammoptera usulata* (SCHALLER, 1783) i *Anoplodera sexguttata* (FABRICIUS, 1775) oraz dwóch nowych gatunków na Dolnym Śląsku: *Chlorophorus herbstii* (BRAHM, 1790) i *Acanthocinus griseus* (FABRICIUS, 1793) (SZCZEPAŃSKI 2017). Z kilku innych prac wynika, że również w krainie Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej ujawniły się stanowiska dwóch nowych dla tej krainy gatunków: *Phytoecia virgula* (CHARPENTIER, 1825) i *Leiopus punctulatus* (PAYKULL, 1800) (KLASIŃSKI 2006, 2007, KLASIŃSKI & MINKINA 2008). Jedyne nieliczne prace analizowały również obszarową różnorodność gatunkową kózkowatych (GUTOWSKI 1995, MOŚ 1996, STARZYK *et al.* 1996, MICHAŁCEWICZ 2003, NIEDOJAD 2012, KARPIŃSKI *et al.* 2014, SZCZEPAŃSKI *et al.* 2016, KARPIŃSKI 2017, SZCZEPAŃSKI 2017). Pojawiło się ponadto kilka prac aktualizujących listę gatunkową kózkowatych parków narodowych: Karkonoskiego PN (MAZUR *et al.* 2016), Pienińskiego PN (ROSSA & SOCHA 1998), Gorczańskiego PN (STARZYK *et al.* 1991, SZAFRANIEC 2015) i Babiogórskiego PN (SZAFRANIEC 1998).

Wykazywanie wciąż nowych gatunków kózkowatych w poszczególnych krainach może świadczyć o nadal niepełnym rozpoznaniu pod tym kątem południowo-zachodniej części kraju. Z dostępnych danych wynika, że spośród 180 przeanalizowanych gatunków stwierdzonych w omawianym obszarze aż 36 nie posiada stanowisk aktualnych, tj. potwierdzonych po 1990 roku. Dlatego niniejsza praca ma na celu uzupełnienie wiedzy o rozmieszczeniu niektórych, słabo poznanych gatunków w tym regionie.

MATERIAŁ I METODY

Dane o występowaniu omawianych gatunków zostały zebrane na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza, począwszy od 1990 roku. W pracy wykorzystano prócz własnych danych (WS – Wiesław Szczepański, WTS – Wojciech T. Szczepański) obserwacje następujących osób: AK – Andrzej Kwarciak, BJF – Bożena i Jarosław Frunze, HS – Henryk Szołtyś, JKI – Jarosław Klasiński, LK – Lech Kruszelnicki, LKa – Lech Karpiński, ML – Monika Lisowska, PN – Paweł Niemiec, RC – Rafał Celadyn, RK – Roman Królik, WZ – Witold Ziebura, ZCh – Zbigniew Chrul, za co autorzy serdecznie dziękują.

Nazewnictwo Cerambycidae przyjęto za *Katalogiem Chrząszczy Palearktyki* (LÖBL & SMETANA 2010) wraz z późniejszymi poprawkami (DANILEVSKY 2019), natomiast podział systematyczny za BENSE (1995).

WYNIKI

Poniżej przedstawiono listę 24 gatunków zaobserwowanych w różnych regionach Polski południowo-zachodniej. Krainy, dla których dany gatunek jest podawany po raz pierwszy oznaczono symbolem (*).

Prionus coriarius (LINNAEUS, 1758)

***Sudety Wschodnie:** Dębowiec k. Prudnika [XR87], 02.08.2001, 2♀♀ zebrane przy źródle światła na skraju lasu, 01.08.2018, 1♂ wieczorem na pniu dębu *Quercus robur*, leg. WS.

Rhamnusium bicolor (SCHRANK, 1781)

***Wzgórza Trzebnickie:** Borowa Oleśnicka [XS57], 07.06.1990, 1 ex. na pniu *Aesculus hippocastanum*, 05.06.1993, 2 exx. na martwicy *A. hippocastanum*, leg. RK; 08.06.1996, 2♀♀ w dziupli *A. hippocastanum*, leg. WS.

Cortodera humeralis (SCHALLER, 1783)

Wzgórza Trzebnickie: Borowa Oleśnicka [XS57], 01.06.1996, 1♀, na pniu *Quercus robur*, leg. WS.

Jest to potwierdzenie występowania tego gatunku w tej krainie, wcześniej podany był również z tej miejscowości oraz z Obornik Śląskich (BURAKOWSKI *et al.* 1990).

Anastrangalia sanguinolenta (LINNAEUS, 1761)

***Wzgórza Trzebnickie:** Czeszów [XS59], 20.06.1979, 1♂ na *Aegopodium podagraria*, leg. HS.

***Dolny Śląsk:** Stara Oleszna k. Bolesławca [WS49], 14.06.1997, 4 exx. na baldachach, leg. BJB; Jurczyce [WS65], 11.06.2015, 2 exx. na baldachach, leg. BJB.

W związku z tym, że znane są jedynie 2 historyczne stanowiska tego gatunku w Sudetach Wschodnich: Kletno [XR36] i Złoty Stok [XR39] (MAPA BIORÓZNOŚNOŚCI 2019), poniżej podajemy nowe stanowisko z tej krainy.

Sudety Wschodnie: Dębowiec k. Prudnika [XR87], 25.07.1991, 1♀ na kwiecie *Aegopodium podagraria*, leg. WS.

Leptura annularis FABRICIUS, 1801

***Górny Śląsk:** Poborszów – OSO Łęg Zdieszowicki [BA98], 16.06.1995, 1♀ w locie, leg. WS.

Znane są tylko nieliczne stanowiska tego gatunku na Dolnym Śląsku, dlatego poniżej udokumentowano kilka kolejnych stanowisk z tej krainy:

Dolny Śląsk: Popielów – Klink [XS93], 01.06.2014, 1 ex., 31.05.2015, 1 ex., obs. ML; Przylesie [XS63], 21.05.2007, 1♂ na *Apiaceae*, leg. WS; Wójcice [XS75], 21.05.2007, 1♂ na *Apiaceae*, leg. WS; Żaba [XS85], 08.06.2001, 2♀♀ na *Cornus sanguinea*, leg. WS; Suchy Bór [BB91], 01.08.2002, 1♀ na *Aegopodium podagraria*, leg. WS.

***Spondylis buprestoides* (LINNAEUS, 1758)**

***Sudety Wschodnie:** Opawica [XR85], 28.06.2001, 1♀ w locie, leg. WS.

***Tetropium gabrieli* WEISE, 1905**

***Sudety Wschodnie:** Głubczyce – Las Marysienka [XR96], 07.06.1996, 1♀ na dłużycy *Larix decidua*, leg. WS; Dębowiec k. Prudnika [XR87], 17.05.2000, 1♀ na dłużycy *L. decidua*; 20.05.2004, 2♂♂, ex cult. z kory pobranej 07.11.2003 z zasiedlonego posuszu *L. decidua*; 20.03.2018, 1♂ ex cult. z kory *L. decidua* pobranej 30.08.2017, leg. WS.

***Anisarthron barbipes* (SCHRANK, 1845)**

***Sudety Wschodnie:** Dębowiec k. Prudnika [XR87], 12.06.2003, 1♂ ex cult. z gałęzi *Quercus robur* pobranej 09.10.2002, leg. WS; Góry Bialskie, 07.07.2018, 1♂ na martwicy pnia *Acer pseudoplatanus*, leg. WTS; 2 exx. z otrząsania gałęzi *A. pseudoplatanus*, leg. LK.

***Trichoferus campestris* (FALDERMANN, 1835)**

***Sudety Zachodnie:** Sichów (Góry Kaczawskie) [WS76], 23.07–15.08.2010, ok. 15 exx. ex cult. z gałęzi drzew owocowych zebranych w maju 2008 r., leg. B.JF.

***Dolny Śląsk:** Legnica [WS87], 01–03.08.2016, 3 exx. złowione na światło, 02–03.08.2017, 2 exx. złowione na światło, leg. B.JF.

Gatunek pierwszy raz dla Polski podany stosunkowo niedawno z Pojezierza Pomorskiego (KRUSZELNICKI 2010). Lokalna populacja występująca w Legnicy wywodzi się z okazów, które uciekły z hodowli z materiału pobranego w Sichowie w 2014 roku, w związku z tym można przypuszczać, że *T. campestris* jest zdolny do rozwoju w naszych warunkach klimatycznych.

***Obrium cantharinum* (LINNAEUS, 1767)**

***Dolny Śląsk:** Rogalice [XS84], 07.06.1998, 1♀ ex cult. z żerowiska w wałku pobranym ze stosu z posuszem *Populus tremula*, zasiedlonym również przez *Saperda perforata*, leg. WS; Lipowa k. Nysy [XR78], 27.05.1999, 1♂ ex cult. z żerowiska w wałku pobranym 07.08.1998 ze stosu z posuszem *P. tremula*, zasiedlonym również przez *S. perforata*, leg. WS.

Poniżej podano również kilka nowych stanowisk tego gatunku na Górnym Śląsku:

Górny Śląsk: Sławków [CA87], 02.07.2017, 1 ex. na upatrzonego, obs. PN; Proboszczowice [CA 18], 27.06.2006, 1ex. złapany na stosie *P. tremula*, leg. ZCh; Rudziniec [CA18], 25.06.2012, 23 exx. ex cult. z wałków *P. tremula* zebranych 15.11.2011 w Leśnictwie Łaskarzówka zasiedlonych głównie przez *Saperda perforata*. leg. ZCh; Rudziniec [CA18], 20.05.2017– 15.07.2017, 9 exx. ex cult. z zebranych gałęzi *P. tremula*, leg. ZCh.

***Molorchus umbellatarus* (SCHREBER, 1759)**

***Tatry:** Zakopane – Jaszczurówka [DV25], 08.08.2010, 1♀ na kwiecie *Filipendula ulmaria* u wylotu Doliny Olczyskiej, leg. WS.

Aromia moschata (LINNAEUS, 1758)

Sudety Wschodnie: Prudnik – Las Niemysłowicki [XR87], 01.08.2018, 1♂ na wywrocie *Salix fragilis*, leg. WS; Jodłów [XR25], 07.07.2018, kilka exx. na *Anthriscus sylvestris*, leg. LK; Góry Białskie, 07.07.2018, kilka exx. na przydrożnych wierzbach *Salix* sp., leg. i obs. LK, WTS i LKa.

Podane stanowiska są potwierdzeniem występowania tego gatunku w tej krainie. Wcześniej wykazany był jedynie z miejscowości Długopole-Zdrój [XR16] na granicy z krainą Sudetów Zachodnich (BURAKOWSKI *et al.* 1990).

Ropalopus clavipes (FABRICIUS, 1775)

Górny Śląsk: Rudno [CA18], 15.06.2009–20.07.2009, ok. 40 exx., ex cult. z zasiedlonych gałęzi *Prunus* sp., zebranych 17.09.2008 w miejscu silnie nasłonecznionym na wysypisku odpadów; pojawiające się imagines były dalej rozmnażane w latach następnych, tj. 2008–2018, leg. ZCh.

Ten rzadki w Polsce gatunek miał jak dotąd jedynie historyczne stanowiska w południowo-zachodnim rejonie kraju.

Ropalopus macropus (GERMAR, 1824)

Górny Śląsk: Gliwice – Port [CA37], 14.06.2014, 2 exx. ex cult. z żerowiska w gałęzi *Prunus* sp. zebranej z terenu ogródka przydomowego, leg. ZCh.

Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: Kraków – Las Wolski [DA24], 31.03.2003–04.05.2003, kilka exx. ex cult. z gałęzi *Malus* sp., pobranych zimą 2003 roku, leg. WZ.

Wyżej wymienione stanowiska są potwierdzeniem występowania tego gatunku na Górnym Śląsku i na Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej.

Ropalopus ungaricus (HERBST, 1784)

***Sudety Wschodnie:** Góry Białskie, 07.07.2018, 2♀♀ na pniu *Acer pseudoplatanus*, leg. LK (Fot. 1); 1♂ martwy przy pniu *A. pseudoplatanus*, leg. LKa; 1♂ wysoko na pniu *A. pseudoplatanus*, obs. WTS (Ryc. 1).

Clytus arietis (LINNAEUS, 1758)

***Sudety Wschodnie:** Dębowiec k. Prudnika [XR87], 17.05.2000, 2♀♀ na wałkach *Quercus robur*, 28.05.2003, 1♂ ex cult. z gałęzi *Q. robur* pobranej 09.10.2002, leg. WS.

Monochamus saltuarius (GEBLER, 1830)

***Tatry:** Zakopane-Jaszczurówka [DV25], 15.07.2015, 1♀ na sągu opał u świerkowego *Picea abies* zlokalizowanego u wylotu Doliny Olczyskiej, leg. WS.

Monochamus galloprovincialis (GERMAR, 1818)

***Sudety Wschodnie:** Głuchołazy – Góra Parkowa [XR67], 13.06.2002, 1♂ ex cult. z żerowiska w żerdzi *Pinus sylvestris* pozyskanej 07.08.2001, leg. WS; Dębowiec

Ryc. 1. Samica *Ropalopus ungaricus* na korze *Acer pseudoplatanus* w Górach Białskich. (fot. Wojciech T. Szczepański).

Fig. 1. Female of *Ropalopus ungaricus* on the bark of *Acer pseudoplatanus* in the Bialskie Mountains (photo Wojciech T. Szczepański).

k. Prudnika [XR87], 25.01.2018, 1♀ ex cult. z żerowiska w żerdzi *P. sylvestris* zabranego do eklektora 13.08.2017, leg. WS; 13.07.2018, 1♂ na sągu drewna sosnowego *P. sylvestris* w oddz. 143c, leg. AK.

Exocentrus lusitanus (LINNAEUS, 1767)

***Sudety Wschodnie:** Głucholazy – Góra Parkowa [XR67], 18.06.2002, 2♂♂ ex cult. z gałązki *Tilia cordata* pobranej 07.08.2001, leg. WS.

Tetrops starkii (CHEVROLAT, 1859)

***Wzgórza Trzebnickie:** Borowa Oleśnicka [XS57], 26.05.1991, 1 ex. ex cult. z gałęzi *Fraxinus excelsior* pobranej 25.05.1991; 07.06.1991, 1 ex. w locie, 09.05.1992, 1 ex. ex cult. z gałęzi *F. excelsior* pobranej 08.03.1992; 05.06.1993, 1 ex. w locie, leg. RK; 10.06.1995, obs. wielu exx. podczas rójki na odrostach *F. excelsior*, leg. WS, RK.

Wcześniej z obszaru Polski południowo-zachodniej wykazano 3 nowe dla Górnego Śląska stanowiska tego gatunku: Mikołów-Mokre [CA46] oraz Zbroslawice i Wilkowice [CA48] (GRZYWOCZ & SZOŁTYS 1996). Ponadto został stwierdzony w Szymiszowie [CA09] (MAPA BIORÓZNORODNOŚCI 2019). Niedawno potwierdzony został także dla Dolnego Śląska z 2 stanowisk: z Lasu Strachocińskiego [XS46] (SZCZEPAŃSKI *et al.* 2016) i z obszaru Natura 2000 OSO Żywocickie Łęgi [BA89] (SZCZEPAŃSKI 2017). Poniżej podajemy kolejne stanowiska dla tych krain:

Dolny Śląsk: Popielów – Klink [XS93], 24.05.2013, 1 ex. na liściu *Fraxinus excelsior*, obs. ML; Chróścice [XS92], 24.05.2013, 1 ex. na liściu *F. excelsior*, obs. ML;

Górny Śląsk: Krasiejów [CB01], 09.05.2000, ok. 10 exx. na liściach *Fraxinus excelsior*; 26.05.2001, 5 exx. ex cult. z zasiedlonych odrostów *F. excelsior*, leg. WS.

Oberea linearis (LINNAEUS, 1761)

***Wzgórze Trzebnickie:** Borowa Oleśnicka [XS57], 30.05.1992, 1 ex. na liściu *Corylus avellana*, leg. RK; 01.06.1996, 2♂♂ w locie, leg. WS, LK.

Phytoecia affinis (HARRER, 1784)

Beskid Zachodni: Zawoja – Mosorny Groń [CV99], 17.07.2013, 1♀ na roślinności zielnej przy drodze na granicy z Babiogórskim Parkiem Narodowym, leg. WS.

Górny Śląsk: Młoszowa [CA95], 24.05.2009, ok. 60 exx. na upatrzonego, obs. RC (kilka exx. in coll.); Mikołów – ogród botaniczny [CA46], 25.05.2010, 1♀ w locie, leg. A. Kolak, in coll. WTS; Siemianowice Śląskie – Bażantarnia [CA67], 01.06.2011, ok. 5 exx. na poboczach linii kolejowej i drogi oraz na skraju lasu z płatami *Chaerophyllum aromaticum*; 13.06.2011, 5 exx. na liściach *C. aromaticum*, 25.05.2012, 3 exx. na liściach *Anthriscus sylvestris* wzdłuż nasypu kolejowego, leg. WTS (Fot. 2); 18.06.2017, ok. 10 exx. na poboczu drogi z płatami *C. aromaticum*, leg. et obs. WS; Siemianowice Śląskie – Bytków [CA57], 03.07.2014, 1 ex. w locie, leg. LK; Siemianowice Śląskie – Michałkowice [CA57], 01.06.2015, ok. 15 exx. na liściach *C. aromaticum* i w locie, 27.05.2017, ok. 30 exx. na liściach *C. aromaticum* i w locie, 19.06.2017, 5 exx. na liściach *C. aromaticum* i w locie, 24.05–06.06.2018, ok. 20 exx. na liściach *C. aromaticum* i w locie, leg. et obs. WS (Fot. 3); Piekary Śląskie [CA58], 15.06.2017, ok. 20 exx. na liściach *C. aromaticum* i w locie wzdłuż śródpolnych poboczy dróg gruntowych, leg. et obs. WS.

Niniejsze dane potwierdzają obecność tego gatunku w Beskidzie Zachodnim. Dotychczas znany był tylko z Jasiennej [DA80] na Pogórze Rożnowskim oraz z Łomnicy-Zdrój [DV87] w Beskidzie Sądeckim (MAPA BIORÓŻNORODNOŚCI 2019). Podane stanowisko jest nowe dla Babiogórskiego Parku Narodowego. Na Górnym Śląsku gatunek ten również nie był podawany od dawna, przez co został uznany, za prawdopodobnie niewystępujący już w tym regionie (RE?) (GREŃ *et al.* 2012). Powyższe dane są zatem potwierdzeniem występowania tego gatunku również na Górnym Śląsku.

Agapanthia villosoviridescens (DEGEER, 1775)

***Wzgórze Trzebnickie:** Borowa Oleśnicka [XS57], 08.06.1996, 1♀ na liściu *Urtica dioica*, leg. WS.

Agapanthia intermedia GANGLBAUER, 1884

***Górny Śląsk:** Trzebinia [CA95], 22.05.2009, 1 ex. na *Knautia arvensis*, 04.06.2009, 3 exx. na łodygach *K. arvensis*, leg. RC; Woźniki [CB60], 25.05.2016, 1♂ zebrany od czerpaka, leg. WTS.

***Wyżyna Krakowsko-Wieluńska:** Kusięta [CB72], 21.05.2018, 1 ex. na *Knautia arvensis*, obs. JKl.

Ryc. 2. *Phytoecia affinis* na liściu trybuli leśnej *Anthriscus sylvestris* na obrzeżach niewielkiego kompleksu leśnego „Bażantarnia” w Siemianowicach Śląskich (fot. Wojciech T. Szczepański).

Fig. 2. *Phytoecia affinis* on the leaf of *Anthriscus sylvestris* in „Bażantarnia” – a small forest complex in Siemianowice Śląskie (photo Wojciech T. Szczepański).

***Dolny Śląsk:** Kietrz – rezerwat Gipsowa Góra [YR14], 07.06.1995, 1 ex. zebrany w czepak, leg. Antoni Kuśka, in coll. WS, det. WTS – okaz ten był pierwotnie oznaczony jako *Agapanthia violacea* (FABRICIUS, 1775) (KUŚKA 1981).

***Sudety Zachodnie:** Słup koło Jawora [WS76], 27.05.2000, 26.05.2001, 12.05.2002, 13.05.2003, 16–29.05.2004, 22.05.2006, 11.05.2007, 04.06.2008, corocznie po kilka exx. na *Knautia arvensis*, leg. BJB; Chełmiec [WS75], 10.06.2001, kilka exx. na *K. arvensis*, leg. BJB; Siedmica [WS75], 05.06.2002, 01.06.2004, 12.06.2005, po kilka exx. na *K. arvensis*, leg. BJB; Sichów [WS76], 17.06.2001, kilka exx. na *K. arvensis*, leg. BJB; Myślubórz [WS76], 08.06.2004, kilka exx. na *K. arvensis*, leg. BJB.

Agapanthia intermedia została stosunkowo niedawno potwierdzona z terenu Polski, prawdopodobnie większość danych literaturowych odnoszących się do *Agapanthia violacea* dotyczy tego gatunku, wymaga to weryfikacji istniejących okazów.

PODSUMOWANIE

Własna kolekcja i notatki oraz udostępnione informacje pozwoliły stwierdzić: 4 nowe gatunki dla Dolnego Śląska (*Agapanthia intermedia*, *Trichoferus campestris*, *Anastrangalia sanguinolenta* i *Obrium cantharinum*), 2 dla Górnego Śląska (*Agapanthia intermedia* i *Leptura annularis*), 5 dla Wzgórz Trzebnickich (*Rhamnusium bicolor*, *Oberea linearis*, *Agapanthia villosoviridescens*, *Tetrops starkii*

Ryc. 3. Płaty świerzębka korzennego *Chaerophyllum aromaticum* porastające nasyp nieczynnej już linii kolejowej w Michałkowicach – przykładowy biotop *Phytoecia affinis* w Siemianowicach Śląskich (fot. Wojciech T. Szczepański).

Fig. 3. *Chaerophyllum aromaticum* growing on the embankment of the railway line - the example of habitat of *Phytoecia affinis* in Siemianowice Śląskie. (photo Wojciech T. Szczepański).

i *Anastrangalia sanguinolenta*), 2 dla Sudetów Zachodnich (*Agapanthia intermedia* i *Trichoferus campestris*), 8 dla Sudetów Wschodnich (*Monochamus galloprovincialis*, *Prionus coriarius*, *Tetropium gabrieli*, *Clytus arietis*, *Ropalopus ungaricus*, *Anisarhtron barbipes*, *Spondylis buprestoides* i *Exocentrus lusitanus*), 1 dla Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej (*Agapanthia intermedia*) i 2 dla Tatr (*Molorchus umbellatarus* i *Monochamus saltuarius*). Potwierdzono ponadto występowanie w krainie Dolnego Śląska 2 gatunków (*Tetrops starkii* i *Leptura annularis*), w krainie Górnego Śląska 5 gatunków (*Tetrops starkii*, *Phytoecia affinis*, *Ropalopus clavipes*, *Ropalopus macropus* i *Obrium cantharinum*), w krainie Sudetów Wschodnich 2 gatunków (*Aromia moschata* i *Anastrangalia sanguinolenta*), w krainie Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej 1 gatunku (*Ropalopus macropus*), w krainie Beskidu Zachodniego 1 gatunku (*Phytoecia affinis*) i w krainie Wzgórz Trzebnickich 1 gatunku (*Cortodera humeralis*).

PIŚMIENNICTWO

- BENSE U. 1995. Longhorn beetles. Illustrated key to the Cerambycidae and Vesperidae of Europe. Margraf Verlag, Germany, 511 pp.
- MAPA BIORÓŻNORODNOŚCI [online] 2019. Krajowa Sieć Informacji o Bioróżnorodności. <http://baza.biomap.pl> [dostęp: 01.01.2019].

- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1990. Chrząszcze - Coleoptera. Cerambycidae i Bruchidae. *Katalog Fauny Polski*, PWN, Warszawa, 23(15): 312 pp.
- CHRUŁ Z., KARPIŃSKI L., SZCZEPAŃSKI W.T. 2013. Nowe stanowiska *Acmaeops septentrionis* (C.G. THOMSON, 1866) na Górnym Śląsku (Coleoptera: Cerambycidae). *Acta entomologica silesiana* 21: 76.
- DANILEVSKY M.L. 2019. Catalogue of Palaearctic Cerambycoidea. Available from: <http://cerambycidae.net/catalog.pdf> (Updated: 09.04.2019). [access: 08.05.2019].
- GREŃ C., KRÓLIK R., SZOLTYS H. 2012. Czerwona lista chrząszczy (Coleoptera) województwa śląskiego, pp. 37–70. In: PARUSEL J.B. (Ed.). *Raporty Opinie* 6. Strategia ochrony przyrody województwa śląskiego do roku 2030. Raport o stanie przyrody województwa śląskiego 4. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska. Katowice.
- GRZYWOCZ J., SZOLTYS H. 1996. Materiały do poznania koleopterofauny Górnego Śląska (Coleoptera). *Acta entomologica silesiana* 4: 14–18.
- GUTOWSKI A. 1995. Kózkowate (Coleoptera: Cerambycidae) wschodniej części Polski. *Prace Instytutu Badawczego Leśnictwa* 811: 3–190.
- HOFMAŃSKI D., MAZEPA J. 2015. Stanowiska dłużyńki *Oberea (Amaurostoma) histrionis* PIC 1917 (Coleoptera, Cerambycidae) w Polsce. *Biuletyn Parków Krajobrazowych Wielkopolski* 21(23): 157–158.
- KADEJ M., SMOLIS A., ZAJĄC K., NOWAK K., PIETRUSZEWSKA E., TARNAWSKI D. 2018. Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* LINNAEUS, 1758 – Nowe dane o rozmieszczeniu, fenologii i ochronie w południowo-zachodniej Polsce kozioroga dębosza. *Przyroda Sudetów* 21: 163–180.
- KARPIŃSKI L. 2015. Pierwsze stwierdzenie *Axinopalpis gracilis* (KRYNICKY, 1832) (Coleoptera: Cerambycidae) na Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej. *Acta entomologica silesiana* 23(online 033): 1–2.
- KARPIŃSKI L. 2017. Porównanie zgrupowań kózkowatych (Coleoptera: Cerambycidae) wybranych rezerwatów przyrody i obszarów niechronionych województwa śląskiego. Rozprawa doktorska. Uniwersytet Śląski w Katowicach. Wydział Biologii i Ochrony Środowiska. Katedra Zoologii. Manuskrypt.
- KARPIŃSKI L., SZCZEPAŃSKI W.T. 2014a. Dotychczasowy stan poznania oraz nowe dane o występowaniu chrząszczy saproksylicznych w rezerwacie przyrody Las Murckowski. *Studia i Materiały CEPL w Rogowie* 41(4): 273–278.
- KARPIŃSKI L., SZCZEPAŃSKI W.T. 2014b. Pierwsze stwierdzenie *Pachytodes cerambyciformis* (SCHRANK, 1781) (Coleoptera: Cerambycidae) na Górnym Śląsku. *Acta entomologica silesiana* 22(online 001): 1.
- KARPIŃSKI L., SZCZEPAŃSKI W.T. 2015. *Exocentrus adpersus* MULSANT, 1846 (Coleoptera: Cerambycidae) – nowy gatunek dla Górnego Śląska. *Acta entomologica silesiana* 23(online 034): 1.
- KARPIŃSKI L., SZCZEPAŃSKI W.T. 2016. *Axinopalpis gracilis gracilis* (KRYNICKI, 1832) (Coleoptera: Cerambycidae) na Górnym Śląsku. *Wiadomości Entomologiczne* 35(3): 187–188.
- KARPIŃSKI L., SZCZEPAŃSKI W., SZCZEPAŃSKI W.T., WALCZAK M. 2014. Zgrupowania kózkowatych (Coleoptera: Cerambycidae) południowej części Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. *Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody* 33(1): 53–63.
- KLASIŃSKI J. 2006. Chrząszcze (Coleoptera) rezerwatu leśnego „Zielona Góra” w Jurajskim Parku Krajobrazowym. Część II. *Biuletyn Częstochowskiego Kola Entomologicznego* 5: 4–8.
- KLASIŃSKI J. 2007. Chrząszcze (Coleoptera) rezerwatu leśnego „Sokole Góry” w Jurajskim Parku Krajobrazowym. *Biuletyn Częstochowskiego Kola Entomologicznego* 6: 3–6.
- KLASIŃSKI J., MINKINA Ł. 2008. Interesujące chrząszcze (Coleoptera) odłowione w okolicach Częstochowy w 2008 roku. *Biuletyn Częstochowskiego Kola Entomologicznego* 7: 7.
- KRÓLIK R. 1999. *Reitteroderus pusillus* (FABRICIUS, 1787) na Dolnym Śląsku (Coleoptera: Cerambycidae). *Acta entomologica silesiana* 7–8: 73.
- KRÓLIK R., SZYPULA J. 2011. Potwierdzenie występowania w Polsce *Poecilium fasciatum* (VILLERS, 1789) (Coleoptera: Cerambycidae). *Wiadomości Entomologiczne* 30(3): 171–174.
- KRUSZELNICKI L. 2010. Doniesienie o występowaniu *Trichoferus campestris* (FALDERMANN, 1835) (Coleoptera: Cerambycidae) w Polsce. *Acta entomologica silesiana* 18: 39–40.
- KURZAWA J., SZCZEPAŃSKI W., SZCZEPAŃSKI W.T. 2011. Nowe stanowiska *Cerambyx scopoli* (FUESSLY, 1775) (Coleoptera Cerambycidae) w Polsce. *Acta entomologica silesiana* 19: 85–86.
- KUŚKA A. 1981. Nowe stanowiska *Agapanthia violacea* (F) (Col., Cerambycidae) w Polsce. *Przegląd Zoologiczny* 25(1): 123–125.
- KUŻMIŃSKI R., ŁABĘDZKI A., CHRZANOWSKI A., MAZUR A. 2014. Occurrence of *Ergates faber* (LINNAEUS, 1761) (Coleoptera, Cerambycidae) and a proposal for protective measures in managed forests to preserve the species. *Acta Scientiarum Polonorum Silvarum Colendarum Ratio et Industria Lignaria* 13(4): 15–26.
- LÖBL I., SMETANA A. 2010. Catalogue of Palearctic Coleoptera. 6. Chrysomeloidea. Apollo Books, Stenstrup, 924 pp.

- MAZUR A., KLEJDYSZ T., DOBROWOLSKI M., KONWERSKI SZ., KRÓLIK R., ŁABĘDZKI A., MAZUR M., PRZEWOŹNY M. 2016. Chrząszcze saproksyliczne Karkonoszy. Część I – Wykaz gatunków. *Acta Scientiarum Polonorum Seria Silvarum Colendarum Ratio et Industria Lignaria* 15(4): 269–295.
- MICHALCEWICZ J. 2003. Kózkowate (Coleoptera: Cerambycidae) Tenczyńskiego Parku Krajobrazowego na Wyżynie Krakowskiej. Rozprawa doktorska. Katedra Entomologii Leśnej, Akademia Rolnicza w Krakowie. Maszynopis.
- MOŚ R. 1996. Szkodniki wtórne z rodziny kózkowatych (Coleoptera, Cerambycidae) w wybranych drzewostanach Nadleśnictwa Rudziniec (RDLP w Katowicach) uszkodzonych przez pożar. Manuskrypt pracy magisterskiej wykonanej w KEL AR Kraków.
- NIEDOJAD K. 2012. Chrząszcze z rodziny Chrysomeloidea (Coleoptera) w Sudetach Środkowych. *Przyroda Sudetów* 15: 67–84.
- PIETRASZKO M., WARCHAŁOWSKI M. 2013. Pierwsze odkryte ślady zerowania larw *Cerambyx cerdo* (LINNAEUS, 1753) (Coleoptera: Cerambycidae) w Beskidzie Żywieckim. *Wiadomości Entomologiczne* 32(2): 153–154.
- PLEWA R. 2010. *Acmaeops septentrionis* (C.G. THOMSON, 1866) (Coleoptera: Cerambycidae: Lepturinae) – stan poznania gatunku. *Opole Scientific Society Nature Journal* 43: 37–65.
- PLEWA R., LISOWSKA M., NOWAK F. 2013. Potwierdzenie występowania *Ropalopus varini* (BEDEL, 1870) (Coleoptera: Cerambycidae) na Dolnym Śląsku. *Acta entomologica silesiana* 21: 75–76.
- ROSSA R., SOCHA G. 1998. Kózkowate (Coleoptera, Cerambycidae) Pienińskiego Parku Narodowego. *Pieniny – Przyroda i Człowiek* 6: 71–81.
- SMOLIS A., SZCZEPAŃSKI W.T., KADEJ M., SZCZEPAŃSKI W., MALKIEWICZ A., ZAJĄC K., KARPINSKI L., TARNAWSKI D. 2016. Przyczynek do poznania rozszedlenia wybranych gatunków saproksylicznych chrząszczy (Insecta, Coleoptera) na Dolnym Śląsku. *Przyroda Sudetów* 19: 87–114.
- STARZYK J.R., BRAWER M., DAJEK S. 1991. Kózkowate (COLEOPTERA, Cerambycidae) Gorczańskiego Parku Narodowego. *Parki Narodowe i Rezerwy Przyrody* 10(1–2): 61–78.
- STARZYK J.R., SZWAŁKO P., CZECHOWICZ J., WAGA B. 1996. Skład gatunkowy i nasilenie występowania ważniejszych szkodników wtórnych w wybranych drzewostanach iglastych i liściastych uszkodzonych przez pożar w rejonie Kuźni Raciborskiej (RDLP w Katowicach) – sprawozdanie końcowe z realizacji prac naukowo-badawczych wykonanych w latach 1993–1996. Dokumentacja AR Kraków: biblioteka RDLP Katowice.
- SZAFRANIEC S. 1998. Nowe dla Babiej Góry gatunki chrząszczy (Coleoptera). *Wiadomości Entomologiczne* 16(3–4): 135–141.
- SZAFRANIEC S. 2015. Materiały do poznania chrząszczy saproksylicznych Gorczańskiego Parku Narodowego. *Ochrona Beskidów Zachodnich* 6: 58–69.
- SZAFRANIEC S. 2018. Występowanie sичhrawy karpackiej *Pseudogaurotina excellens* (BRANCSIK, 1874) (Coleoptera: Cerambycidae) w Babiogórskim Parku Narodowym. *Acta entomologica silesiana* 26(online 008): 1–11.
- SZCZEPAŃSKI W. 1994. Nowe stanowiska kózkowatych (Coleoptera: Cerambycidae) na terenie Polski. *Acta entomologica silesiana* 2(2): 35–37.
- SZCZEPAŃSKI W.T. 2017. Kózkowate (Coleoptera: Cerambycidae) wybranych obszarów Natura 2000 Górnej Odry. Rozprawa doktorska. Uniwersytet Śląski w Katowicach. Wydział Biologii i Ochrony Środowiska. Katedra Zoologii. Manuskrypt.
- SZCZEPAŃSKI W.T., SZCZEPAŃSKI W., CZERWIŃSKI S., WOŹNIAK A. 2017. Kózkowate (Coleoptera: Cerambycidae) Lasu Strachocińskiego we Wrocławiu zebrane w latach 2003–2016. *Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu, Przyroda* 23: 1–19.
- SZOŁTYS H., GRZYWOCZ J. 2014. Materiały do poznania entomofauny Polski – Coleoptera. *Acta entomologica silesiana* 22: 13.
- SZOŁTYS H., KOCOT P., SZCZEPAŃSKI W. 2015. *Pachyta quadrimaculata* (LINNAEUS, 1758) (Coleoptera: Cerambycidae) na Górnym Śląsku. *Acta entomologica silesiana* 23: 220.
- WOJAS T., SZAFRANIEC S. 2013. Nowe stanowiska paskówki tatrzańskiej *Cornumutila lineata* – rzadkiego i relikwowego gatunku kózki (Coleoptera: Cerambycidae) – w Beskidach Zachodnich. *Chrońmy Przyrodę Ojczyznę* 69(4): 345–348.

Accepted: 7 May 2019; published: 19 June 2019

Licensed under a Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>